

ΤΟ ΠΡΟΑΙΣΘΗΤΙΚΟΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

Ὅτι πολλά ἐκ τῶν κατοικιδίων ζώων, πεποικισμένα δι' αἰσθήσεων λεπτοτέρων καὶ τελειοτέρων τῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ προαισθάνωνται τὰς ἐπικειμένους ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς, εἶνε γνωστὸν καὶ γενικῶς παραδεδομένον. Διάφορος ὅμως καὶ πολλῶ ἀνιγματοειδέστερα εἶναι ἡ δύναμις ἐκείνη, δι' ἣς τὰ ζῷα προαισθάνονται μέλλοντα περιστατικά ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως. Ὅτι λ. χ. ὁ κύων προαισθάνεται τὴν μέλλουσαν ἀφίξιν τοῦ μακρὰν ἀπόντος κυρίου του καὶ ἐκδηλοῖ τὴν ἐπὶ τούτῳ χαρὰν του δι' ἐκτάκτων καὶ ἀσυνήθων κινήσεων, ὡσαύτως δὲ καὶ ἄλλα εὐάρεστα ἢ δυσάρεστα συντηχήματα, παρατηρήθη ἡδη πολλάκις καθ' ὅλους τοὺς χρόνους καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς, καθ' ἑκάστην δὲ ἀναφέρονται πλεῖστα παραδείγματα ἐπιβεβαιούντα τὰς γενομένας παρατηρήσεις. Ἐνταῦθα ἀναφέρονται τὸ ἐξῆς μόνον περὶ τούτου παράδειγμα ἐκ τῆς ἀρχαιότητος: Ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἱατροῦ Σερβίου Σπολέτου μετέβαινε συχνάκις ἐκ Ῥώμης εἰς Σπολιέτιον, κατέλειπε δὲ πάντοτε ἐν Ῥώμῃ τὸν πιστὸν καὶ ἀφοσιωμένον κύνα του, ὅστις καθ' ὅλην τὴν ἀπουσίαν τοῦ κυρίου του διετέλει τοσοῦτον τεθλιμμένος ὥστε οὐδεμίαν ἐδέχετο τροφήν. Ὅσῳκις ἐμελλε νὰ ἐπιστρέφῃ ὁ κύριός του εἰς Ῥώμην, ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀφίξεώς του, ὁ κύων κατελαμβάνετο ὑπὸ μεγάλης ταραχῆς καὶ ὑλατικῶν ἐκζητῶν νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας. Οἱ ἐν τῷ οἴκῳ ἐμάνθανον ἐκ τούτου μετὰ βεβαιότητος τὴν ἐπιστροφήν τοῦ οἰκοδεσπότου, καὶ πράγματι ἀνοικομένης τῆς θύρας ὁ κύων ἔτρεχε πρὸς προῦπάντησιν του κυρίου του μετὰ τοῦ ὁποίου ἐπανήρχετο σκιρτῶν καὶ ἀγαλλόμενος. Πλεῖστα, ὡς εἴπομεν, τοιαῦτα παραδείγματα ὄχι μόνον περὶ τῶν κυνῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐν γένει ζώων, γαλῶν, βοῶν, ὄνων, ἵππων κτλ., μαρτυροῦσι τὴν προαισθητικὴν αὐτῶν δύναμιν, ἰδίᾳ εἰς ἐπικειμένους κινδύνους.

Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Bartels (ἐπιστολαὶ ἐκ Καλαβρίας καὶ Σικελίας), ἐπὶ πολλὰς ὥρας πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ ἐν ἔτει 1783 ἐδείκνυνον διάφορα ζῷα, ἰδίᾳ δὲ οἱ κύνες καὶ οἱ ὄνοι, προφανέστατα καὶ ἐκτάκτως ἀλλόκοτα σημεῖα φόβου καὶ ταραχῆς ἐνῷ οἱ ἄνθρωποι οὐδ' ὅλως ὑπώπτευνον τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον. Οἱ κύνες καὶ οἱ ὄνοι ἔτρεχον τῇδε καὶ ἐκεῖσε ὡς μαινόμενοι, με' ἄγρια καὶ ἀτενῆ βλέμματα καὶ με' φοβεροὺς ὀλουγμούς καὶ ὀγκηθμούς. Οἱ ἡμίονοι, οἱ ἵπποι καὶ οἱ βόες ἔτρεμον καθ' ὅλα τὰ μέλη, ἔκρουον τὸ ἔδαφος χρεμετίζοντες καὶ ὠρούμενοι καὶ ἔτεινον τὰ ὠτα ὥσαντι ἤκουον ἐκ μακρῶν ἀποστάσεων ἀσυνήθους τι καὶ φρικαλέον. Αἱ γαλαὶ ἐκάμπτοντο καὶ ἐκυρτοῦντο σπασμικῶς, αἱ τρίχες τῶν ἀνωρθοῦντο, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἐφαινότο ὡς αἰμοβαφεῖς καὶ ὁ κλαυθμυρισμὸς τῶν ἦτο ἀτελεύτητος. Δύο μάλιστα γαλαὶ ἐν Μεσσήνῃ προσεπάθον ἐκ παντός τρόπου νὰ χωσθῶσιν ἐντὸς τοῦ ἑδάφους, ἐπ' αὐτὰς λαβὼν τὰς ματαίας αὐτῶν προσπαθείας ἐν δευτέρῳ τινὶ καὶ τρίτῳ δωματίῳ τῆς οἰκίας καὶ τέλος, ἀνοιχθείσης τῆς θύρας, ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἤρχισαν ν' ἀνασκαλίζουσι τὸ ἔδαφος ὅπως κρυφθῶσιν. Μετ' ὀλίγας ὥρας

συνέβησαν αἱ πρῶται φοβεραὶ δονήσεις καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι κατεκρημνίσθησαν.

Πολὺ μεγαλητέρα καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη τῆς τῶν θηλαστικῶν εἶνε ἡ προαισθητικὴ δύναμις τῶν πτηνῶν, τὴν ὅποιαν πρὸ πάντων δεῖκνύουσι κατὰ τὰς μακρὰς αὐτῶν μεταναστεύσεις. Πολλὰ μεταβατικά πτηνὰ προαισθάνονται ὅτι ὁ χειμὼν δὲν θὰ εἶνε ψυχρὸς μένουσιν εἰς τὰς βορείους χώρας, ἐνῷ ὅσῳκις ὁ χειμὼν μέλλει νὰ εἶνε θερμὸς μεταναστεύουσι πάντοτε ἐγκαίρως εἰς τὰ θερμὰ μεσημβρινὰ κλίματα. Τὰ ἐνυδρὰ πτηνὰ αἰσθάνονται ἡδη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος τὴν μέλλουσαν ξηρασίαν τοῦ θέρους καὶ διὰ τοῦτο, ὅσῳκις ἐπικείται ἀνυδρία, μεταναστεύουσι μετὰ τῶν νεοττίων τῶν ἐκ τῶν λιμνῶν, αἵτινες μέλλουσι νὰ ἀποξηρανθῶσιν, εἰς ἄλλα ἐνυδρὰ μέρη, ἡσφαλισμένα ἀπὸ τοῦ κινδύνου τούτου. Ἡ προαισθητικὴ δύναμις τῶν πτηνῶν εἶνε τοσοῦτον ἀνεπτυγμένη, ὥστε πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι τὰ πτηνὰ προαισθάνονται τὴν ἐν τινὶ χώρᾳ μέλλουσαν ἐνσκηφιν ἐπιδημικῶν νόσων. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ἰουλ. Μύλλερ, πάντες οἱ κολοιοὶ καὶ πᾶσαι αἱ κορῶναι κατέλιπον τὴν πόλιν Przemysl τῆς Γαλικίας ἐν ἔτει 1872, καθ' ὃ ἐπεκράτει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἡ χολέρα. Τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐγκατέλιπον τὴν πόλιν καὶ τὰ περὶχωρα ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς καταστρεπτικῆς νόσου, ἐπανῆλθον δὲ εἰς τὰς φωλεὰς τῶν χαρμῶνως κελαδοῦντα καὶ περουργίζοντα πτῆ 30. μαρτίου, ἀφ' ἧς ἀκριβῶς ἡμέρας οὐδεὶς πλέον θάνατος ἠγγέλθη. Ὅσαύτως παρατηρήθη ἐν Πομμερανίᾳ τὸ 1849 καὶ ἐν τῇ πόλει Brünn τὸ 1865, καθ' ὃ ἔτη ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις ἐμάνετο ἡ χολέρα, ὅτι αἱ κορῶναι, οἱ στρουθοὶ καὶ πολλὰ ἄλλα πτηνὰ ἀνεχώρησαν ὅλα ὁμοῦ πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς νόσου καὶ ἐπανῆλθον μετὰ τὴν παύσιν αὐτῆς.

Καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς ἀμφιβίοις δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ἔγνη τινὰ προαισθητικὴν δύναμιν, διότι βλέπομεν ὅτι τὰ ζῷα ταῦτα πολὺν χρόνον πρὸ τοῦ νὰ ἐπέλθῃ τὸ πρῶτον χειμερινὸν ψυχρὸς ἀναζητοῦσι τὰ χειμερινὰ αὐτῶν ἐνδιαιτήματα. Ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη εἶνε ἡ προαισθητικὴ αὕτη δύναμις παρὰ τοῖς ἰχθύσιν. Ὅπως τὰ ἐνυδρὰ πτηνὰ οὕτω καὶ οἱ ἰχθύες προαισθάνονται τὴν μέλλουσαν τοῦ θέρους ξηρασίαν καὶ προσπαθοῦσι νὰ προσφυλαχθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐξ αὐτῆς κινδύνου. Παρατηρήθη λ. χ. ἐπανειλημμένως ὅτι ἰχθύες, ζῶντες ἐν λίμνῃ συγκοινωνοῦσῃ δι' αὐλάων μετὰ τινος ποταμοῦ, ἀπεσύρθησαν πάντες περὶ τὸ ἔαρ ἐκ τῆς λίμνης εἰς τὸν ποταμὸν, τὸ δὲ προσεχὲς θέρους ὑπὸ τοῦ μεγάλου θερικοῦ καύσωνος καὶ τῆς ἀνυδρίας ἡ λίμνη ἀπεξηράνθη.

Τὰ ἀνωτέρω ὀλίγα γεγονότα, ἅτινα ἐλήφθησαν ἐκ πηγῶν ἀξιόπιστων καὶ οὔτε εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐνστικτοῦ οὔτε εἰς τυχαίας συμπτώσεις δύνανται νὰ ἀναχθῶσι, δεῖκνύουσιν ἀρκούντως ὅτι πολλὰ ζῷα βλέπομεν ἐνίοτε ἐκτελοῦντα πράξεις τινάς, πρὸς τὰς ὁποίας μόνον ὑπὸ ἐσωτερικοῦ τινος προαισθήματος, ὑπὸ ἀορίστου τινὸς καὶ ἀσυνειδήτου προγνώσεως δύνανται νὰ παρακινήθωσιν.

Λ. Α.

κ. Θ. Κ. εἰς Ξάνθην. Ελάβομεν ὑπὸ σημείωσιν. — κ. Ν. Ε. εἰς Παρίσιους. Ἐλήφθησαν. — κ. Σ. Σ. εἰς Βραΐλαν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Κ. Π. εἰς Σοφίαν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. τὰ περικαλύμματα ἀπεστάλησαν. — κ. Π. Χ. Β. εἰς Βεργάτιον. Αἱ εἰκόνες ἀπεστάλησαν. — κ. Ι. Α. Κ. εἰς Πέδουμον. Ἡ ἐπιστολὴ σας ἐλήφθη καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν θερμῶς, ὅπως φροντίσῃτε. — κ. Γ. Κ. εἰς Κέρκυραν, Α. Π. εἰς Λεμεσό, Α. Κ.

εἰς Βῶλον. Ελήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Κ. Κ. εἰς Καβακλή. Ἐλήφθη αἱ εἰκόνες ἀπεστάλησαν. — κ. Π. Α. εἰς Μόσχαν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Ι. Σ. εἰς Βελιγράδιον. Ἐλήφθησαν. — κ. Ι. Α. εἰς Βερίζοβιτς, δεσπ. Ι. Β. εἰς Πικέτον. Σᾶς ἐνεγράψαμεν καὶ τὰ τεύχη ἀπεστάλησαν. — κ. Π. Μ. εἰς Κέρτς. Πιστεῦομεν ὅτι ἡ νέα ἐκδοσις τῶν εἰκόνων μας ἤρρεσε πολὺ, σᾶς παρακαλοῦμεν ὅμως, ὅπως συστήσῃτε αὐτάς καὶ εἰς ἄλλους

γνωρίμους σας, ἐπειδὴ μόνον ἐκ τῆς μεγάλης διάδοσεως δυνάμεθα νὰ περιμένωμεν ὠφέλειαν τινα. — κ. Δ. Ι. εἰς Κωνσταντινὸν. Ἐλήφθησαν καὶ ἡδη συνεμορφώθημεν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας. — κ. Φ. Α. Σ. εἰς Σμύρνην. Ἐλήφθησαν. — κ. Σ. Χρ. εἰς Καρπενήσιον. Ἀπεστάλησαν. — κ. Ι. Μ. εἰς Ροστόβιον. Ἐλπίζομεν ἅμα τὰς ἰδωσιν οἱ ὁμογενεῖς μας θὰ ἔχωμεν μεγαλειτέρας παραγγέλιας. — κ. Δ. Π. εἰς Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Τὰ κοιτώματα τῆς γῆς. Ἐν βλέμμα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ὑπὸ Β. φ. Βολγρόφερ. — Κυνὴ αἰδός. Νέα ὑπνωτικὰ πειράματα. — Ἡ φυλλοξήρα, μετὰ εἰκόνας. — Ὁ Δαίμων. Διήγημα ὑπὸ Ι. Ι. Κρασσέβου (συνέχεια). — Ἡ ἔξοχος κλειδοκυμβαλίστρα Μάρθα Ῥέμμερτ, μετὰ εἰκόνας. — Πανακοδήνη, ἡτοῖ ἐρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Ποικίλα. (Φυσικὸν πείραμα. — Μεγάλαι σέδια διαρῶν. — Μνημονικὴν. — Ὁ νεαρῶτατος ἐφημεριδογράφος τοῦ κόσμου. — Ἡ μεγίστη δύναμις τῶν μυῶν. — Λεπτὴ ἐκδίκσις. — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Γραμματοφῶρος χελιδὼν. — Στατιστικά. — Νέος πύργος κατὰ τὸ πρωτότυπον τοῦ Ἐφφέλ. — Παγκόσμιος σύνδεσμος τῶν γυναικῶν. — Ὁ διὰ θερμομέτρου προσδιορισμὸς τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος. — Ἡ ναυτίασις. — Τιμαὶ τῶν ἔργων ῥώσων συγγραφέων. — Ἰαβιλαῖον τοῦ κλειδοκυμβαλοῦ ἐν Ἀμερικῇ. — Τὸ προαισθητικὸν τῶν ζώων. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Δουδοβίκος Ἰάκωβος Δαγέρρος. Ἐφευρέτης τῆς φωτογραφίας (ἐν σελ. 273). — Ἡ πρώτη ἐξέτασις. Εἰκὼν ὑπὸ J. Wodzinski (ἐν σελ. 277). — Ἡ ἀλώπηξ ὡς διδάσκαλος. Κατὰ τὴν εἰσιογραφίαν τοῦ G. v. Maffei (ἐν σελ. 281). — Μάρθα Ῥέμμερτ, προσωπογραφία (ἐν σελ. 284).

Ἐκδότης Π. Α. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, ἐν Λειψία. — Χάρτες ἐκ τῆς Neue Papiermanufaktur ἐν Στρασβούργῳ.